

Regeringskansliet
Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se
anneli.giorgi@regeringskansliet.se

Yttrande över Promemoria Genomförande av ändringar i direktivet om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster (I2021/00867)

Lantmäteriet har givits möjlighet att lämna synpunkter på promemorian Genomförande av ändringar i direktivet om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster. Lantmäteriet har nedanstående synpunkter att anföra.

Lantmäteriets synpunkter och skäl

LÄTT BIL OCH REN LÄTT BIL

Förslag: Med lätt bil avses en personbil, en lätt lastbil eller en buss med en totalvikt av högst 5 ton.

Med ren lätt bil avses en lätt bil som under den första referens-perioden har ett utsläpp av koldioxid som inte överstiger 50 gram per kilometer, och ett utsläpp av luftföroreningar (RDE) vid faktisk körning som är mindre än 80 procent av de tillämpliga utsläppsgränserna, samt en lätt bil som under den andra referensperioden och för varje följande femårsperiod inte har något utsläpp av koldioxid.

Med ren lätt bil avses även en lätt bil som genom eftermontering uppfyller kraven på ett sådant fordon.

Av skälen för förslaget så framgår att författarna till promemorian utgår från lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner där olika kategorier av fordon är definierade och där kategorierna M₁, M₂ och N₁ föreslås grupperas i kategorin ”ren lätt bil” då detta bedöms som mest ändamålsenligt

Lantmäteriet har nyligen genomfört en upphandling avseende fordon till sin fältverksamhet och har i analysarbetet inför upphandlingen bedömt möjligheten att anskaffa fordon som uppfyller de krav som idag åligger myndigheter i enlighet med gällande lagar och förordningar.

I sin fältverksamhet är Lantmäteriet beroende av transport av personer och material med hjälp av lätta lastbilar som är anpassade för Lantmäteriets verksamhet och som möjliggör transporterna på ett trafiksäkert sätt och med en acceptabel arbetsmiljö, för detta krävs fordon som har hög markfrigång och fyrhjulsdraft samt där lastutrymmet är anpassat för att transportera nödvändig utrustning på ett säkert sätt. Dessa fordon faller inom ”lätt lastbil”.

I analysen inför upphandlingen har konstaterats att utvecklingen, av det som föreslås innefattas i kategorin ”ren lätt bil”, varierar stort, att kategorin lätta lastbilar är flera år efter i utvecklingen av lagkravs- och förordningsanpassade alternativ, att inga tillgängliga alternativ på marknaden, som ryms inom begreppet ”ren lätt bil”, finns idag och att det sannolikt dröjer flera år innan lämpliga sådana alternativ finns tillgängliga på marknaden.

Med bakgrund av ovanstående avstyrker Lantmäteriet den föreslagna omfattningen på ”ren lätt bil”, alternativt förslår att ombyggd lätt lastbil innefattas de i promemorian föreslagna fordonskategorier som undantas, alternativt att ett tillfälligt undantag för lätt lastbil införs för den första referensperioden.

FRÅGAN OM ATT FÖRDELA INSATSERNA FÖR ATT NÅ MINIMIMÅLEN

Bedömning: Varje upphandlande myndighet och enhet bör uppnå minimimålen.

Av artikel 5 i Ändringsdirektivet (EU) 2019/1161 framgår att det är medlemsstaten som ska säkerställa att de i artikel 3.1 angivna minimimålen uppfylls.

I skälen till de föreslagna ändringarna anger författarna till promemorian att Sverige som medlemsstat inte kan uppfylla miniminivåerna utan att den nationella lagstiftningen överför det kravet på upphandlande myndigheter och enheter. Vidare anges att var och en av de upphandlande myndigheter och enheter som omfattas av lagen har olika förutsättningar att uppnå minimimålen inom de referensperioder som anges i Ändringsdirektivet till följd av olika geografisk spridning och om verksamheten utövas med lätta eller tunga bilar. Vissa upphandlande myndigheter och enheter samt vissa typer av fordon är därav också undantagna i lagen.

Som ansats för förslaget anges i promemorian att elektrifiering och övergång till förnybara hållbara drivmedel behöver ske och att statliga myndigheter, kommuner och regioner redan påbörjat denna omställning.

En stor del av Lantmäteriet bedriver en verksamhet som främst är administrativ och sällan har behov av fordonstransporter, för denna del av verksamheten har Lantmäteriet valt att transporter i första hand ska utföras med leasade, hyrda eller hyrköpta fordon, alternativt med taxi.

Lantmäteriet bedriver även en fältverksamhet som är beroende av transport av personer och material med hjälp av specialanpassade lätta lastbilar.

För den del av verksamheten som i huvudsak är behov av persontransporter finns redan idag tillgängliga alternativ på marknaden som möjliggör egna upphandlingar såväl som anpassade avrop via de statliga ramavtal som myndigheter är ålagda att nyttja. För fältverksamheten, där Lantmäteriet genom egen upphandling förvärvar fordonen för anpassning till Lantmäteriets behov finns dock idag inga alternativ som ryms inom begreppet ”ren lätt bil”.

Lantmäteriet äger idag 138 st fordon som innefattas i begreppet ”lätt bil” varav 9st är personbilar eller transportfordon där ”ren lätt bil”-alternativ finns tillgängliga, övriga bilar är sådana som i en upphandling skulle ersättas med en anpassad lätt lastbil där inga ”ren lätt bil”-alternativ idag finns tillgängliga.

Gällande de klimatmål som författarna tar upp där myndigheterna redan påbörjat övergången till förnybara drivmedel så har även Lantmäteriet en pågående övergång av förnybara drivmedel genom att till exempel använda fossilfria alternativ i befintliga fordon. Inom fordonskategorin som används inom ramen för Lantmäteriets verksamhet finns dock idag inga fordon där förnybart drivmedel är det som fordonen är typgodkända för, och därför är det i ett upphandlingsförfarande svårt för enskilda myndigheter att ställa nödvändiga krav på utsläppsnivåer.

Utifrån den egna verksamhetens behov samt tillgängliga alternativ på marknaden så gör Lantmäteriet bedömningen att det är orimligt att uppnå minimimålet om 38,5 % rena lätta bilar under den första referensperioden. Lantmäteriet gör även tolkningen att de undantag som lagstiftningen innehåller inte är tillräckliga för att Lantmäteriet ska bedömas kunna uppfylla målet för den första referensperioden.

Lantmäteriet håller således inte med om författarnas bedömning att varje upphandlande myndighet och enhet kan eller bör uppnå minimimålen var för sig utan anser att minimimålet bör uppfyllas av myndigheterna och enheterna gemensamt.

Konsekvensen, om de förslagna ändringarna beslutas, blir att Lantmäteriet sannolikt, åtminstone under den första referensperioden, inte kommer att ha möjlighet att uppfylla de ställda minimimålen.

Lantmäteriet har inga synpunkter på promemorian i övrigt.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Susanne Ås Sivborg.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit ställföreträdande generaldirektör Anders Lundquist, hållbarhetsstrateg Patrik Blom, verksamhetsutvecklare Patrik Bäckström, verksamhetsutvecklare Mattias Lindmark och upphandlare Daniel Pereira, den sistnämnde föredragande.

För Lantmäteriet

Susanne Ås Sivborg